

FLYTT! Har du en fripolise, bør du flytte den til et annet forsikringsselskap. Det sikrer den opptjente pensjonen din, og du kan øke avkastningen på fripolisen og dermed pensjonen din.

AV: ØYVIND RØST

Noen klikk sikrer pensjonen din

Sjekk bunken med papirer som du har fått i postkassen i det siste og som du har lagt til side fordi de så kjedelige ut. Da finner du fripolisen fra en av dine gamle arbeidsgivere. Med noen få klikk på nettsidene kan du øke sjansen for å få større pensjon.

HVA ER EN FRIPOLISE?

En fripolise er en **opptjent pensjonsrettighet** fra en bedrift du jobbet i før. En fripolise stammer fra en tjenestepensjon i privat sektor som var en såkalt ytelsespensjon.

Du kan betrakte fripolisen som en sperret bankkonto som du får utbetalt som pensjon i alderdommen. Du kan flytte pengene til andre forsikringsselskap for å **øke avkastningen**, men du kan ikke ta ut pengene før alderdommen (normalt 67 år).

Pensjonen fra fripolisen **kommer i tillegg** til pensjon fra folketrygden og tjenestepensjonen fra arbeidsgiveren du jobber for når du går av med pensjon.

Du kan også få en fripolise hvis arbeidsgiveren din gjør **store endringer i tjenestepensjonen**, men uten at du slutter i jobben. Da får du en fripolise for opptjent pensjon, og en ny tjenestepensjon som løper videre. Du kan også få en fripolise for en avsluttet individuell pensjonsforsikring som IPA eller IPS. Reglene er stort sett tilsvarende, men de omtales ikke i denne artikkelen.

Fripoliser fra en tjenestepensjon har som regel tilknyttet en eller flere av følgende forsikringer i tillegg til alderspensjon: uførepensjon, ektefellepensjon (om forsikrede dør), barnpensjon (om forsikrede dør), og barnetillegg ved uførepensjon. **Forsikringene følger med** om du flytter fripolisen.

HVORFOR BØR DU FLYTTE FRIPOLISEN?

Du bør flytte fripolisen for å få *oppregulert opptjente reserver* til pensjon. Forsikringsselskapene setter nemlig av en del av avkastningen som reserver for dårlige tider i finansmarkedene. Reservene kan oppreguleres til pensjon når du flytter fripolisen. Pensjonen kan ikke nedreguleres ved senere fall i finansmarkedene.

Du kan *dessuten øke avkastningen* på pengene om du flytter fripolisen til det forsikringsselskapet som gir deg høyest avkastning de neste årene. Får du høyere avkastning, blir pensjonen større. Bruk tabellen på neste side for å velge forsikringsselskap. Dette kan si noe om fremtidig avkastning: Historisk avkastning, andelen av fripolisen som står plassert i aksjer og eiendom, kapitaldekning, faktisk oppregulering av pensjonen utover rentegarantien og kostnadene i forsikringsselskapet.

HVA BLIR AVKASTNINGEN PÅ FRIPOLISEN?

Hoveddelen av pengene på fripoliser plasseres i obligasjonsmarkedet (lån til staten, kommuner, banker og bedrifter). Den effektive renten på solide obligasjoner ligger for tiden på 3–5 %. Avkastningen må brukes til å dekke kostnader og forsikringer. Avkastningen på obliga-

sjonsdelen vil derfor neppe gi noen særlig avkastning utover en rentegaranti på 3–4 % i årene som kommer. Det er først og fremst plasseringene i aksjer og eiendom eller i obligasjoner med høy risiko som kan gi noe meravkastning utover rentegarantien. Men for slike plasseringer er også risikoen for tap større.

HAR DU EN FRIPOLISE?

Du kan gå inn på www.norskpensjon.no og få oversikt over fripoliser. Du kan bruke BankID for å logge deg inn.

HVORDAN FLYTTER MAN FRIPOLISEN?

Se på kontoutskriften for fripolisen din fra forsikringsselskapet. Den kommer normalt i postkassen din i løpet av våren, og du har kanskje en liggende i arkivet ditt. Gå inn på nettsidene til forsikringsselskapet du vil flytte til, og følg bruksanvisningen for å flytte fripolisen. I de fleste tilfellene er selve flyttingen gratis.

Selv om det kan være vanskelig å avgjøre hvilket forsikringsselskap som vil gi best avkastning i fremtiden, bør du flytte fripolisen med jevne mellomrom for å få oppskrevet avkastningsreserver til pensjon. Det bør holde å flytte fripolisen hvert 5. år.

VIKTIG OM FRIPOLISER

Slå sammen: Har du flere fripoliser, bør du slå dem sammen i ett forsikringsselskap. Da sparer du kostnader, og du kan øke pensjonen med flere tusen.

Øk avkastningen: Et annet forsikringsselskap kan gi deg høyere langsiktig avkastning eller lavere risiko på kort sikt. Høy aksjeandel og høy historisk avkastning er argumenter for høy avkastning i fremtiden.

Sikre pensjonen: Når du flytter fripolisen til et annet forsikringsselskap, kan du få oppregulert «reservene» på fripolisen til pensjon. Det kan sikre pensjonen din fordi pensjonen ikke kan nedreguleres. Det holder å flytte hvert 5. år.

Flytteverdi: Hvis du flytter fripolisen, får du med flytteverdien av fripolisen med tillegg/fracdrag av reserver siden du fikk den siste kontoutskriften.

Garanti og overskudd: Forsikringsselskapene har brukt en grunnlagsrente på 3–4 % og beregnet en alderspensjon fra fripolisen i forhold til alderen din. Denne alderspensjonen er garantert. For å øke pensjonen må forsikringsselskapene oppnå et overskudd utover denne grunnlagsrenten, kostnader og forsikringspremier. Forsikringsselskapene har dessuten rett til en andel på 20 % av overskuddet.

Vital og Storebrand: De store forsikringsselskapene forvalter omtrent 85 % av fripolisemarkedet. Utfordrerne er Silver, Nordea, Gjensidige og Sparebank 1.

Her er de rare ordene som står på fripolisen

Før du blar videre og ser tabellen over selskaper hvor du kan plassere din fripolise, må vi forklare noen begreper.

To avkastningsbegreper: Dine Penger mener verdjustert avkastning (det som kalles «kapitalavkastning III») er det beste avkastningsbegrepet, fordi det sier noe om hvor stor avkastning du kan få i fremtiden. Begrepet er dessuten sammenlignbart med hvordan avkastning måles i verdipapirfond. Alle realiserte og urealiserte verdier tas med til markedsverdi.

Vi tar i tabellen også med bokført avkastning (det som kalles «kapitalavkastning I») fordi det sier noe om avkastningen som er tilført fripolisen de siste årene. Dette er spesielt viktig når du får utbetalt pensjon fra fripolisen.

Historiske tall: Høy avkastning over lengre perioder sier mer om god eller dårlig kapitalforvaltning enn avkastningstall for et år. Men det nære er også viktigere enn det fjerne, så vi tar med

avkastningstall for 2009. Vi har brukt avkastningstall for fripolisebestanden for hele kalenderår fordi disse tallene er bedre kvalitetssikret av forsikrings-selskapene.

Aktivafordeling: Plasseringer i «eiermarkedet» som aksjer og eiendom gir høyere avkastning over tid enn plasseringer i rentebærende papirer. På kort og mellomlang sikt kan imidlertid aksjer og eiendom falle mye i verdi. Risikoen er derfor høy. *Plasseringer i rentebærende papirer som obligasjoner gir en mer stabil avkastning over tid. Ulempen er at avkastningen blir lav.* Avkastningen på obligasjoner blir over tid lavere enn lånerenten og sannsynligvis lavere enn lønnsveksten. Det betyr at «realavkastningen» på obligasjoner faktisk blir negativ på lang sikt. Setter du 10 % av lønnen din i obligasjoner i det året du begynner i yrkeslivet, vil verdien inkludert renteavkastningen sannsynligvis utgjøre mindre enn 10 % av lønnen din i det året du går av med pensjon. **Det er et sterkt argument for å prioritere aksjer og eiendom i sparing til pensjon.**

Kapitaldekning: Jo større reserver, desto større risiko tåler selskapet. En høy andel i aksjer og eiendom øker risikoen og reduserer kapitaldekningen. Høy kapitaldekning sier noe om evnen til å øke risikoen i forhold til dagens aktivafordeling og risikoprofil.

Risikobærende evne: I tillegg til kapitaldekning vil størrelsen på kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger og kjernekapitalmargin (egenkapital utover kapitalkravet) si noe om selskapets risikobærende evne. Vi har ikke tatt med dette i tabellen, men nevner det likevel.

Lave kostnader: Jo lavere kostnader et forsikrings-selskap har i forvaltningen, desto høyere blir avkastningen til deg. Forsikrings-selskapene må selv betale for underskudd i forvaltningen, men vil trolig velte et høyt kostnadsnivå over på fripolisekundene. Historiske kostnader er normalt en god indikator på fremtidige kostnader.

Grunnlagsrente og avkastning: Bedriften som opprettet pensjonsordning

(ytelsespensjon), fikk en grunnlagsrente (avkastningsgaranti/rentegaranti) fra forsikrings-selskapet. Fikk bedriften en høy grunnlagsrente, kunne bedriften sette inn mindre penger for å tjene opp en viss pensjon for arbeidstagerne. Med en lav grunnlagsrente må bedriften sette inn mer penger hvert år for å oppfylle pensjonsforpliktelsene overfor de ansatte. De som slutter i bedriften, får en fripolise med «innestående saldo» og grunnlagsrenten. Alderspensjonen i fripolisen beregnes med avkastning lik grunnlagsrenten. De som har en fripolise, er bedre tjent med en lav grunnlagsrente enn høy, fordi de får en større andel av overskuddet i forsikrings-selskapet. Finanstilsynet bestemmer den maksimale grunnlagsrenten til enhver tid. Forsikrings-selskapene må betale mellomlegget om de ikke klarer å oppfylle avkastningsgarantien (grunnlagsrenten). Forsikrings-selskapene plasserer derfor pengene slik at de er helt sikre på å kunne oppfylle avkastningsgarantien over tid. Grunnlagsrenten er 3–4 % på fripoliser.

Kjøper og selger i motvind: Forsikrings-selskapene bygger opp reserver for å kunne tåle å øke risikoen for å få høyere avkastning. Jo større reserver forsikrings-selskapene har, desto mer penger tåler forsikrings-selskapene å tape, og desto mer penger kan de sette i aksjer og eiendom. Når aksje- og eiendomsprisene er på topp, er reservene i forsikrings-selskapene svært høye, og andelen i aksjer og eiendom er svært høy. Men da er som kjent risikoen for prisfall stor. Når aksjemarkedet er nær bunnen, er reservene i forsikrings-selskapene normalt små, og andelen i aksjer er liten. Når forsikrings-selskapene har solgt seg ned i aksjer, begynner aksjemarkedet å stige!

FOTO: SCANPIX.NO

BYTTER JOBB: Når du slutter hos en arbeidsgiver, får du med deg en fripolise som skal gi deg penger når du blir pensjonist. Hvert år skal du få et brev om hvor mye penger som fripolisen er verdt. Selv om avkastningen er ok, bør du uansett bytte selskap en gang i blant.

Bla om og se tabell

Til et av disse selskapene kan du flytte fripolisen

	Nordea Liv	Silver	Vital	Gjensidige	Storebrand	SpareBank 1 Livsforsikring
	www.nordealiv.no	www.fripolisen.no	www.vital.no	www.gjensidige.no	www.storebrand.no	www.sparebank1.no
Hvordan er pengene i fripoliseporteføljen investert (Pr 31/3-2010?)						
I aksjer og eiendom i %	34,0 %	24,9 %	30,2 %	5,7 %	29 %	34,9 %
I rentebærende papirer og annet i %	66,0 %	75,1 %	69,7 %	94,3 %	71 %	65,1 %
Hva er kapitaldekningen for fripoliseporteføljen i % av beregningsgrunnlaget (Pr 31/3-2010)	14,7 %	10,4 %	-	17,0 %	21,7 %	18,4 %
Hva ble verdjustert avkastning (Kapitalavkastning III)						
I året 2009	6,1 %	BRA! 11,5 %	5 %	8,2 %	4,5 % *	9,5 %
I gjennomsnitt siste fem kalenderår	5,9 %	Oppstart i 2006	6,1 %	Startet fripoliseforvaltning i 2007	5,3 %*	5,3 %
Hva ble bokført avkastning (Kapitalavkastning I)						
I året 2009	4,9 %	6,8 %	4,3 %	6,0 %	4,6 %	7,1 %
I gjennomsnitt siste fem kalenderår	6,1 %	Oppstart i 2006	6,5 %	Startet fripoliseforvaltning i 2007	5,7 %	5,7 %
Hvor mye ble pensjonen i fripolisene oppregulert med i gjennomsnitt?						
I året 2009	0,5 %	2,5 %	1,2 % *	1 % *	0,3 %	2,6 %
I gjennomsnitt siste fem kalenderår	1,3 %	Oppstart i 2006	1,8 % *		2,05 %	1,0 %
Hva var de faktiske kostnadene på fripolisebestanden?						
I året 2009	0,2 %	0,2 %	0,47 %	-	0,3 %	0,3 %
I gjennomsnitt siste fem kalenderår	0,3 %	Oppstart i 2006	-	-	0,37 %	1 %

Gå inn på nettsidene til forsikringsselskapet du vil flytte til, og følg bruksanvisningen for å flytte fripolisen. I de fleste tilfellene er selve flyttingen gratis.

Les forklaring på forrige side når det gjelder ordene i tabellen.

Bufferkapitalen utgjør 6,8 % av forsikringsforpliktelsene

* Oppregulert gitt 3 % grunnlagsrente

Har kun tall for 2008 og 2009. Vil ikke oppgi tall for kostnader av konkurransehensyn.

Storebrand har 3 fripoliseporteføljer med forskjellig aktivafordeling basert på garantnivå og tilleggsavsetninger. Tabellen står aktivafordelingen til fripoliseportefølge 2. I fripolis 2 er garantnivået i gjennomsnitt 3,3 %, mens tilleggsavsetningene i gjennomsnitt utgjør 1,7 % av reserven.

* 3,75 % i gjennomsnittlig rentegaranti

* Storebrand rapporterer bare kapitalavkastning II.

DINE PENSJONER